

Інноваційні фактори подолання диференціації соціально-економічного розвитку регіонів

Рибак Г.І., Харківська національна академія міського господарства

Рівень розвитку окремих регіонів країни є базовою основою для розвитку її стабільної конкурентоспроможності на міжнародному рівні, особливо в умовах світової фінансової кризи. На жаль, структура економіки регіонів України, яка склалася сьогодні, у цілому неефективна, більше того, економічно та екологічно небезпечна. Основу її становлять енерго- та матеріаломісткі виробництва, що призводить до не раціонального використання природних та людських ресурсів, і водночас не задовольняє потреб в інвестиційних ресурсах, споживчих товарах і послугах. Активізація інноваційних процесів і є власне тим орієнтиром економічної політики держави, який спроможний реально подолати регіональну диференціацію та здійснити структурну перебудову економіки країни. Структурні зміни в розвинутих та перехідних державах, в свою чергу, супроводжуються структурними змінами на рівні окремих регіонів. З огляду на це надзвичайно актуальним видається пошук шляхів перспективного розвитку окремих територій з урахуванням інноваційних перетворень. В зв'язку з цим постає завдання діагностики асиметрії регіонального розвитку, виявлення депресивних територій та проблемних секторів регіонів і вибір найбільш ефективних форм та методів їх підтримки, розробки механізму подолання асиметричного розвитку. На сьогодні уніфікований підхід до оцінювання рівня розвитку територій відсутній. Для визначення пріоритетів у наданні їм державної підтримки використовують різноманітні показники, причому інформаційною основою для їх визначення є здебільшого статистичні дані.

Дослідження соціального розвитку територій включає, перш за все, статистичні показники рівня розвитку домогосподарств: рівень доходів, частка витрат на харчування, частка заощаджень у доходах, освітній рівень населення, стан здоров'я, забезпеченість житлом і рівнем його благоустрою, демографічний потенціал нації тощо. Водночас, для комплексної оцінки розвитку територій недостатньо враховувати суб'єктивні індикатори, що знижує обґрунтованість та звужує цільову спрямованість відповідних програмних рішень. Необхідно також звернути увагу на такі показники як: питома вага оплати праці найманих працівників у структурі ВВП, темпи зростання грошових доходів та заощадження населення, питома вага оплати праці у структурі грошових доходів населення, демографічне навантаження на працюючих, питома вага витрат населення на споживчі цілі, розшарування громадян за рівнем доходів, регіональна диференціація доходів населення. Згідно з показниками Державного комітету статистики України можна зробити висновки, що по перерахованим показникам диференціація регіонів є досить значною. В промислових регіонах спостерігається позитивна тенденція цих індикаторів розвитку, а в аграрних навпаки. До групи областей, які мають порівняно найсприятливіші умови соціально-економічного розвитку (без урахування

екологічної складової), можна віднести 9 областей: Київську, Одеську, Полтавську, Волинську, Запорізьку, Дніпропетровську, Донецьку, Луганську, Харківську. У ранжованому за соціально-економічним розвитком переліку областей найнижчі показники мають Кіровоградська, Чернівецька, Закарпатська, Волинська, Рівненська та Херсонська області.

Результати реформ поки що не дають підстав говорити про кардинальні зрушення у регіональному розвитку держави. Вирішення проблеми ліквідації регіональних диференціацій не можливе без активізації процесів інноваційного розвитку регіонів, що потребує відповідної економічної політики держави.